

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

<i>Helyben házhoz hordva:</i>	<i>Vidéken postai szétküld:</i>
Egész évre . . . 12 frt	Egész évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6 "	Fél évre . . . 7 "
Negyed évre . . . 3 "	Negyed évre . . . 3.50
Egy óra . . . 1 "	Egy óra . . . 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat b. petit sor egyszer . . . 6 kr | Bélyegdíj külön . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 4 . . . Nviltér sora . . . 15 "

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Késiratokat vissza nem küldünk.

Népkonyha Aradon.

Arad, október 10.

A fenyegető kolera-járvány elleni ok-szerű védekezés céljából a városi főorvos — mint értesülünk — javaslatot terjeszt a tanács elé, mely már azt legközelebbi ülésében tárgyalni fogja s így a város közönsége mihamarább hivatva lesz az ügyben döntőleg határozni.

El lehetünk rá készülve, hogy ezen — magában igen dicséretes — humanitárius eszme nem egy oldalról esetleg ellenzésre fog találni és pedig bizonyos jogosultsággal, úgy hogy — tekintve az ügy fontosságát — kívánatos, miként a közönség már eleve minden oldaláról tájékozva legyen a kérdésnek; épen azért nem tartjuk feleslegesnek azt pár szóval e helyen is méltatni.

Az igazat megvallva, alig hisszük, hogy legyen város az országban, melynek polgársága — a magán uton gyakorolt jótékonyaságtól eltekintve — községi hatósága és társadalma révén oly mértékben áldozna humanitárius céloknak, mint Arad. Akár a kórházi, és szegénysegélyezési költségek fedezésére fordított kiadási tétteleit tekintjük a községi háztartásnak, akár azon tetemes áldozatokat, melyeket a polgárság társadalmilag nyújt különböző jótékonyasági egyletei útján a szűkölködőknek, különösen a szegény tanulók ruházása és táplálása ügyében, elismerést érdemlő áldozatkészséget kell konstatálnunk, melyet fontos okok nélkül méltánytalanság volna újabb és újabb célokra igénybe venni.

Ami különösen a proletariátusnak könyöradományokkal való nagyszabású rendszeres támogatására hivatott intézkedéseket illeti — amilyen a népkonyhák felállítása is — itt a lokális szemponton kívül még mások is tekintetbe jöhetnek.

Általában még mindig nyílt kérdés, ha valjon nem e renyhéségre, munkátlan-ságra tereltetik-e a vagyontalan tömeg ha legszükségesebb igényei alamizsnaképen fedeztetnek? megfontolandó ez különösen nálunk, hol még a bizonyos jólétnek örvendő pornép is oly csekély igényekkel bír, hogy az év egy részében munka nélkül is megél abból, amit földcskéje termett, s mit a nyár magas munkabéréiből félretett; a napszamosainak nagyrészeről pedig bátran állithatni, hogy ha a hét egyik felében derekasan dolgozott, a másik felében pihenhet és — tényleg pihen.

De a múlt év folyamán Bécsben s más nagy városokban élelmi szerek osztása által megindított nagyobb szabású szegénysegélyezés is újból igazolta, hogy a tolakodni és tolongani jól tudó izmos karu és vállu naplopók első sorban jutottak a természetben nyújtott könyör-

adományokhoz, sőt több adagot szerezve, azokat eladták, vagy szeszes italokért becsérték, míg a valóban éhezők és azok családjai csak kisebb kontingensét képezték a segélyezetteknek.

Ha tehát a népkonyhát oly intézményként állítanak fel, ahol az ugynevezett é h e z ő k ingyen, vagy az előállítási áron jóval alóval alól rendszeresen tápláltatnának, akkor ezen jótékonyasági intézmény az érintett szempontokból szintén célját téveszthetné, a közönség áldozatkészsége visszaélésekre szolgáltatathatna alkalmat s a munkahiányt csak fokozná, vagy a különben is magas munkásbért még emelné.

Más elbírálás alá esik azonban az a kérdés, hogy most a fenyegető járvánnyal szemben, hatályos védekezésül szolgál-e a népkonyha felállítása, és a járvány dühöngése alatt nincs-e különösebb humanitárius jelentősége? Mindkét kérdésre határozottan igenlőleg kell válaszolnunk.

Mert bár a kolera betegségnek lényege még mindig nincs teljesen kiderítve annyi mégis bizonyos, hogy a jobban táplált egyén nagyobb ellentállási képességgel bír a ragály ellenében, s a hol ez megfészkelte magát, ott a sinlódó nép életviszonyainak javítása által legalább is oly hatékony védekezést szerveztünk, mint a milyent a lakások, ruhák stb. fertőtlenítése nyújt. Így ha a népkonyhák által a járvány kiütése és tartama idején a munkaképesnek pedig olcsó áron jó és egészséges táplálék nyújtatnak ez kiváló profilaktikus intézkedésnek bizonyulna, mely közvetve ugyanannak a tehetősebb osztálynak esnék javára, mely áldozat fil-léreivel a betegség rohamos terjedésének a szegénység között gátat vetvén, ezzel saját bőrét is védelmezné.

De különösen a humanitárius szempont az, mely a népkonyhának felállítását a ragály idejére mellözhetlen erkölcsi kényszerképpen követeli. Gondoljunk csak azokra az esetekre, melyek a járvány kitörésekor a fővárosban megtörténtek s melyek a közvéleményt annyira felháborították, hogy t. i. a kolerában elhalt hozzátartozóit a fertőzött házakból kiköltöztették, anélkül, hogy lakásukról lett volna gondoskodva, s a kiűzöttek éhen bolyongtak az utcákon. Az oly házak és telkek kiürítése, hová a járvány magát befész-keli, esetleg nálunk is mellözhetlen lesz, de a fentartójuktól és tüzhelyüktől megfosztott hozzátartozói az elhaltaknak a lakáson kívül okvetlen táplálékkal ellátandók addig, míg ismét régi viszonyaik közé térhetnek vissza.

Számtalan más körülmények is fordulhatnak elő, melyekben járvány idején a szegény és vagyontalan néposztály szükségképpen segélyre szorul, melyet a nép-

konyha által legbiztosabban és hatékonyabban lehet nyújtani. Hogy mikor s miképen legyen ez felállítandó s kezelendő, az a részletek kérdése, melynek megoldása az illetékes tényezők feladata lesz, de hogy az elv általában elfogadtassék és megvalósíttassék, azt ép oly kevéssé lehet gyakorlati mint erkölcsi szempontból ellenezni.

Belföld.

Hagyatéki eljárás.

A hagyatéki eljárást szabályozó törvényjavaslat, mint értesülünk, az igazságügyminisztériumban teljesen elkészült. A miniszter még néhány szakferfiúval szándékozik a javaslatot véleménynyilvánítás céljából közölni, aztán lehetőleg rövid idő alatt le fogja a javaslatot tenni a képviselőház asztalára.

Pótdelegatusok behívása.

Mikes László gróf és Vukotincovics Lajos, a közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság tagjai értesülésként a bizottságról lemondtak. Ennek következtében Cziráky Antal gróf és Pavkics Armin póttagokat hívják be.

Aradmegye őszi közgyűlése.

I.

Tegnap délelőtt 9 órakor tartotta meg Aradmegye köztörvényhatósági bizottsága őszi évnegyedes közgyűlést a megyei székhelyben.

A törvényhatósági bizottság tagjai nagy számban voltak jelen s rövid két óra alatt tárgyalták le a 70 pontból álló tárgysorozatot.

Vitát csak az arad-zámi uttest egy részének a paulis-kladovai lóvonatu iparvasut céljaira történt használatba vételének kérdése keltett. A vita végén az állandó választmány javaslata fogadtatott el, mely ezen közgyűlési határozat ellen Beles János orsz. képviselő, az érdekeltség ügyvédje felebbzést jelentett be.

A közgyűlés lefolyásáról a következő részletes tudósítást adjuk:

II.

Fábián László főispán elnöklete alatt jelen voltak: Szathmáry Gyula alispán, Dálnoki-Nagy Lajos főjegyző, Jonesku Lázár főügyész, Issekutz Károly dr főorvos, Pálffy József kir. főmérnök, Vannay János, Ortutay Gyula, Zselénszky Róbert gr., Bánhidly Antal br., Bohus István, Ormos Péter, Bohus László, Végh Aurel, Takácsy Sándor dr., Purgly János, Friebeisz Miklós, Becsey Hugó, Bohus Lajos, Kinczig János, Szathmáry Géza, Szathmáry Károly, Frits Béla, Csiffra János, Schenk Ferencz, Ottlik Géza, Paradeyer Lajos, Beles János, Péczely Elek, Csukay Sándor, Kiss Lajos, Páris Gábor, Monti Alajos, Kabdebó Kálmán, Vertán Péter, Schwéger Lajos, Mózes Mihály, Szerény Sándor, Kozma György, Quilla Antal, Botta Döme, Bedrich Lajos, Balás István, Povászay Soma, Kotzó Károly, Molnár Lajos, Szikszay Lajos, Csóra János, Oláh Árpád, Máris Nikolae, Rayla Zsigmond, Barbu Eufrem, Meirovitz Mór, Borsos Lajos, Scheer Sámuel, Valerian József, Balogh István stb. bizottsági tagok, ifj. Horváth Mihály főispáni titkár, továbbá Baross Ferencz dr és Sorbán János aljegyzők.

F á b i á n László főispán az ülést megnyitván olvasatlanul tudomásul vétetett a megye alispánjának lapunkban is közölt évnegyedes jelentése.

A számonkérő szék jelentése tudomásul szolgált.

A belügyminiszter intézménye, melylyel a koronázási jubileum emlékére a megye által tett 40000 frtos kórházi alapítványt tudomásul vette, — tudomásul vétetett.

L u k á c s Béla leirata a kereskedelmi minisztérium vezetésének átvétele tárgyában tudomásul vétetett s S z a t h m á r y ali pán indítványára a minisztert a megye közgyűlése feliratilag üdvözölni fogja.

Az 1893/94. évre kidolgozott s jóváhagyólag tudomásul vett utfeuntartási költségelőirányzat jóváhagyás végett a belügyminisztériumhoz felterjesztetik.

A vármegye jövő évi költségvetése a jubileumi alapítvány fedezésére szükséges 2°/_o és a tisztviselők fizetésének emelésére szükséges 1°/_o-os pótdadók felett elrendelt névszerinti szavazás eredményéhez képest helyeslőleg tudomásul vétetett.

A kereskedelmi miniszter intézvénye értelmében módosított kéményseprési szabályrendelet felterjesztetett.

F á b i á n főispán átirata, melyben Traytler Andor dr. és Löwinger Miksa dr. orvostudoroknak közokozási II-od alorvosokká, továbbá K i u r s z k y Ivánnak Járásri irnokokká és Édes Elemér joghallgatónak közigazgatási gyakornokká történt kinevezését közli, tudomásul vétetett.

Tudomásul vétetett a belügyminiszter azon intézvénye, melylyel a csermői kórállatorvosi járást ketté osztja. — Az egyiknek Csermő marad, a másiknak pedig Borosjenő lesz a székhelye.

Az erdélyi magyar színészjubileum bizottságának meghívója tudomásul szolgált s a részt venni kívánók az alispánnál jelentkezhetnek.

Zolyomgyétől a regale kártalanítási összegből levont pótdadóösszegek visszaadása iránt, a vármegye átirata folytán felirat fog intézteni a képviselőházhoz.

A közigazgatási bizottság félévi jelentése és V ö r ö s Vidor tiszti ügyész nyilatkozata, mely szerint lapszerkesztői állásától január 1-ével visszalép, tudomásul vétetett.

Az alispán jelentése folytán a betegápolási pótdadó jövő évi kulcsa 1.5^o/_o, a lakatnyáépítési pótdadó kivetési kulcsa pedig 2.7^o/_o-ban állapított meg.

A vármegye virilistáinak 1893. évi névjegyzéke jóváhagyatott.

A tiszti nyugdíjalapból kiutalt kegydíjak továbbra is folyósítottak, S z ö k e Károly alispán özvegyének évi 120 frt nyugdíj engedélyeztetett.

Ezután több behajthatatlanná vált adókövetelés leiratott és több adóval terhelt ingatlan bírói elárverezésre elrendeltetett.

Az aradmegyei járásorvosok 500 frtban megállapított nyugdíjmaximuma 700 frtra emeltetett olyformán, hogy a különbözeti hozzájárulást befizetni kötelesek.

L e n g y e l Sándor dr. aljegyzőnek póttartalékos katonai szolgálattételre 8 heti szabadságidő engedélyeztetett.

Aradmegye alispánjának a paullis-kladovai lóvonatu iparvasut céljaira szolgáló arad-zámi uttest egy részének átengedését tárgyzó jelentése ellen.

B e l e s János emelt szót. Sérelmesnek találja az engedély megadását, mert a célba vett iparvasut csak Grósz József erdőbérli magánérdekét mozditja elő; azonfelül még forgalmi akadályt is képez. Nem lát az engedély feltételeinek betartása tekintetében semmiféle garanciát egy olyan vállalkozóban, a ki engedély nélkül a vonat egy részét már ki is építette. Kéri vállalkozót elutasítani.

S z a t h m á r y Gyula alispán válaszul kijelenti, hogy az iparvasut a magánérdek mellett a közérdeket is fogja szolgálni. Mihelyt tudomására jutott, hogy a vállalkozó megkezdte az utvonal kiépítését, azonnal intézkedett a munka beszüntetése s vállalkozó megtekintése iránt. A vállalkozó tulkapása még nem ok arra, hogy ne lássunk benne semmi garanciát. Az iparvasut nemcsak, hogy nem képez forgalmi akadályt, de sőt még a forgalom emelését is biztosítja. Elfoga-

dásra ajánlja az állandó választmány javaslatát.

O r m o s Péter ugy emlékezik, hogy az arad-zámi utnak, mint stratégiai utnak a fenntartására miniszter 9000 forintot ad. Ha igen, csak az ő megkérdezésével lehet az uttest egy részét is átengedni.

S z a t h m á r y Gyula kijelenti, hogy az engedélyezés ügyében a végleges döntés amugy is a minisztert illeti.

F r i t s Béla kincstári erdősz megütközik a viszonyokat ismerő B e l e s felszólalásán s magyarázza, hogy az iparvasut csak előnyére válhat ugy a közlekedésnek, mint az erdőművelésnek és a közönség érdekeinek.

B e l e s János megnyugtatólag veszi tudomásul az alispán kijelentését, de forgalmi akadályt lát s nem szavazza meg az átengedést.

S z a t h m á r y Gyula kijelenti, hogy a kladovai mellékutnál levő forgalmi akadályok a kivitelnél el fognak hártatni.

Elnöklő főispán elrendelvé a szavazást az állandó választmány javaslatát nagy többséggel elfogadtatott.

B e l e s János a határozat ellen felebbeszót jelentett be.

F á b i á n László főispán ajánlatára ezután a pénztárvizsgáló bizottság V á s á r h e l y i Béla elnökle alatt H e i n r i c h Sándor, N a c h t n é b e l Odön és S z e n t p é t e r y Antal tagokból alakított meg, mi a közokozási bizottságban hiányzó egy tag helye V ö r ö s Vidorral töltetett be.

Ezután több község apró belügyeivel támadt felebbezés intéztetett el több adóleírás eszközöltetett és több községi határozat vétetett jóváhagyólag tudomásul.

Végül elnöklő főispán a közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítését folyó hó 13-án d. e. 10 órára tűzve ki, a közgyűlést berekesztette.

Az aradi gazdasági egyesület évi közgyűlése.

— Október 11. —

Az aradi gazdasági egyesület, mely rövid fennállása óta is sok hasznos reformot teremtett a mezőgazdaság terén, tegnap délután négy órakor tartotta rendes évi közgyűlést.

Z s e l é n s z k y Róbert gróf elnökle alatt jelen voltak: B e c s e y Hugó, M a g y a r i Ferencz, P u r g l y János, B o r o s Béni, M a r s c h a l l L. dr., N a c h t n é b e l Odön, B o h u s László, Z i k ó János, S z a l a y Antal.

Elnöklő Z s e l é n s z k y Róbert gróf üdvözli a megjelenteket, s a közgyűlést megnyitja.

M a r s c h a l l Lajos dr ezután felolvassa az igazgató tanács jelentését a múlt évről, melyben örömmel jelenti, hogy az előirányzatba vett a r a d - z á m á d i ö n t ö z ö c s a t o r n a immár a megvalósulás stádiumába jutott, melyben főérdeme van a m. kir. földművelésügyi miniszter ur ö nagyméltóságának, továbbá K v a s s a y miniszteri tanácsosnak és T o m k a kulturmérnöknek. Eddig átlag 9000 hold föld lett magánbirtokosok részéről öntözésre bejelentve.

A más iránybani ténykedésekre vonatkozólag jelenti, hogy nagyban fáradoztak egy á l l a n d ó l ó v á s á r létesítésén, erre nézve legmegfelelőbb hely lett volna a lovarda. De tekintve azt, hogy e helynek átalakítása tetemes összegbe került volna, az ügyet a bizottság egy időre függőben tartja.

Jelentése további folyamán áttér arra, hogy a m. kir. földművelési minisztérium a gyümölcs jog érvényesítése végett 650 forintot utalványozott ki egy a s z a l ó g é p beszerzésére, mely Buttyinban állítandó fel. A gép megérkezett Párisból, azonban utközben egy alkatrésze eltörvén C s e p r e g h y mérnök jelentése szerint a gép csak most lett tüzembe helyezhető. A gép 628 forintba került; a fölölég összeg az aradi adóhivatalnál kifizetésre utalványoztatott.

Jelenti továbbá, hogy az egyesület a s z ö l ő s z e t t e l is foglalkozott s a vinczellérképezde módosítását létesítette. A szénkénépezést illetőleg nagyon kevés eredménnyel dicsekedhetnek, mert a szőlők már nagyobbára elpusztultak, de azt is tudomására hozza a

közgyűlésnek, hogy a nagyméltóságú miniszter ur rendelete szerint a szőlővesztek és karók a fillokszeramentes községekbe is behozhatók.

Gazdasági muzeum létesítésén is fáradozott a bizottság, de ez alkalmas hely hiányában nem volt létesíthető.

Az egyesületnek jelenleg 213 tagja van Ezek közül 67 alapító, 70 évdíjas és 76 pártoló. Kegyelettel emlékszik meg az az évben elhunyt A n t a l f f y, K ö p f é s K a b d e b ó rendes tagokról.

A s z á m v i z s g á l ó b i z o t t s á g jelentése szerint az 1891. évi bevétel 2526 frt 20 kr, a kiadás ellenben csak 1564 frt és 20 kr. A maradvány tehát 962 frt. Ebből levonandó 200 frt alapítványi összeg, a tőke 762 frt Ehhez hozzáadva az 1890 évi pénztári maradványt 13535 frt és 49 krt a főösszeg lesz 14297 frt 49 kr. Vagyonmérleg az 1891 év végén 1917 frt 82 kr. Eme összeg különböző pénzügyintézetekben van gyümölcsözölög elhelyezve. A számadások tudomásul vétettek és a bizottságnak a fölmentvény megadatott.

Ezután az indítványokra térnek át. Határozatba ment, hogy a mácsai lóversenyre a mezői gazdák számára az egyesület 100 forintot adományoz, mely összegből három díj tűzött ki: I. díj: 50 frt, II. díj: 30 frt, III. díj: 20 frt.

Eme díjakra pályázhatnak aradmegyei mezőgazdák, saját nevelésű lovaikkal. A határozat ugy a községekkel, mint K á r o l y t gróffal közöltetni fog.

Ezzel a tárgysorozat kimerítettén, elnök az ülést berekeszti.

Jegyzők közgyűlése.

Az aradmegyei községi és körjegyzők nyugdíj intézete tegnap délután 2 órakor K o t z ó Károly jegyző elnökle alatt közgyűlést tartott.

Előzőleg a választmányi ülés folyt le, melyen a közgyűlési tárgyakat készítették elő s nyugdíjazási kérvényeket intéztek el.

Jelenvoltak: K o t z ó Károly, S z a t h m á r y Károly, M ó z e s Mihály, R a y l a Zsigmond, O r o d y Nándor, B e d r i c h Lajos, O l á h Arpád, S z i k s z a y Lajos, P o v á z s a y Soma, S z e r é n y Sándor, T ö r ö k János, B a r b u r a Miklós jegyzők s a törvényhatóság részéről mint biztos S c h w e g e r Lajos főszámvevő.

A választmányi ülésen K o t z ó Károly elnök tett előterjesztést a már megszavazott nyug- és kegydíjak kifizetése körüli eljárás megváltoztatására vonatkozólag. Ez az eljárás a mostani uzus szerint kissé hosszadalmas, nehézségek nélküli késedelemet okoz az illetőknek, mert előbb láttaozás és utalványozás végett izról-izre a nyugdíjintézeti elnökséghez kell a nyugtákat beterjeszteniök, onnét aztán azok az alispáni hivatalhoz kerülnek, hol újból utalványoztatnak s csak aztán jutnak kifizetésre a pénztárhoz. Jelenleg nincs szükség ezen hosszadalmas, költséges utra. Elnök e tárgyban beszélt az alispánnal s az ő véleménye alapján javasolja, hogy az évnegyedes nyugtákat közvetlen az alispáni hivatalhoz nyujtsák be az özvegyek és árvák. Az intézeti elnökség minden év január havában igazolt kimutatást terjeszt be az alispáni hivatalhoz az azon évi kegy- és nyugdíjakról s azok összegéről.

Az előterjesztés élénk eszmecserét provokált. Többen a mellett érveltek, hogy az előterjesztés a tavasszal tartandó közgyűlésen tárgyalassék, de a többség elvetette a halasztást s a tárgyat a mostani közgyűlés napirendjére tűzte.

K o t z ó jelenti, hogy a legutóbbi közgyűlésen megbízatást nyert arra nézve, szerezzék be lehetőleg az összes jegyzői nyugdíjintézetek alapszabályait, meggyőződést szerezni arról, hogy a nyugdíjintézeti tagok más megyékben fizetnek-e oly magas tagsági díjat, mint az aradmegyeiek Kotzó 37 megye jegyzői nyugdíjintézetének megkapta az alapszabályait, mikből igen érdekes kivonatot készített, a mit érdemes behatóan tanulmányozni. A kivonatot sokszorosítani fogják s az összes jegyzőknek megküldi.

Erre a választmány közgyűléssé alakult át.

K o t z ó előterjesztette elnöki jelentését, mely szerint ez évben 5 jegyző részesült nyugdíjban és 25 elhalt jegyző özvegye, illetve családja segélyeztetett. A kiadás 4701 frt 76 krt tesz ki. Fontosabb mozzanat gya

nánt kiemeli, hogy az intézet módosított alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta. Ennek értelmében 1893. januártól kezdve a 40 év utáni nyugdíjösszeg 600 frtra emeltetett fel. Örömmel említi meg az előterjesztés, hogy a törvényhatóság intézkedése szerint ezentul a nyugdíjintézetek deficitje a községi pótdoból fedeztetik. Az évi tagsági díj 30 frtról 40 frtra emeltetett.

A közgyűlés tudomásul vette az elnöki előterjesztést s az elnöknek és a tisztviselőknél jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Lele Istvánnak 120 frt évi kegydíjat, bold. özv. Öry Ferencné két leánygyermekének pedig 100—100 frt neveltetési járulékot szavazott meg a közgyűlés.

Következett K o t z ó Károly főnt ismeretett előterjesztése a nyugdíjak s kegydíjak kifizetése körüli eljárás megváltoztatására nézve. Az előterjesztés nagy szótöbbséggel elfogadtatott.

Elnök indítványozza, hogy a módosított nyugdíjszabályzat az egyleti alapszabályzattal együtt nyomassék ki s minden jegyzőnek küldessék meg, úgy azon megyei nyugdíjintézeteknek is, melyek alapszabályait megküldötték.

Az indítvány elfogadtatott.

Végül tisztújítás következett. Elnökké egyhangulag ismét K o t z ó Károlyt jegyzőkké pedig S z e r é n y Sándort és S z i k s z a y t választották meg. A 12 választmányi tag is megmaradt.

Városi közügyek.

Folytatólagos sorrendje

az Arad szad. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1892. évi október hó 12-ik napján d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaboknak.

33. Kótsis Lajos kérvénye a vágóhídi építkezések befejezésére kitűzött határidőnek f. é. november 15-ig való meghosszabbítása iránt.

34. Arad szab. kir. város községi iskolásköznekek előterjesztése a polgári fiúiskola III-ik osztályának párhuzamosításával előállott heti 22 tanítási-óra ellátására 1100 frt évi tisztelet díjnak megszavazása iránt.

35. U. az a templom-utcai elemi B. fiúiskola V és VI-ik osztályában hetenkint adandó 2—2 rajztanítási óráé; 202 frt tisztelet díjnak megszavazása iránt.

36. U. az a polgári fiúiskola III-ik osztályának párhuzamosításával a francia nyelv tanításánál előállott heti 2 tanítási óra többletért 100 frt tisztelet díj megszavazása tárgyában.

37. Az erdélyi magyar színészet száz éves jubileumát rendező bizottság meghívása a jubileumi ünnepélyben való részvételre.

38. Az Arad-Pernyáva külvárosi lakosok kérvénye a fejsze utcába bevezetendő légszuszítógátás iránt.

39. A tanács jelentése Hercz Hermannak az általa bérben tartott versenytéri földek bérlete alul leendő felmentése iránt beadott kérvényére.

Arad 1892 október hó 10-én.

Kiadta:

Institoris Kálmán s. k.,
főjegyző.

Arada mult hóbán.

— Polgármesteri jelentés. —

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Az 1892. évi szeptember hóra vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben előterjeszteni.

A közegészségi állapot az előző havihoz arányitva javulást tüntet elő. A betegülések és halálozások száma csökkent. A felmerült betegségek közül a gyomor-, bél- és tüdőhurut jelentkeztek leggyakrabban. Csecsemők között a heveny béhurut valamivel gyengült, a felnőttek hányászékélese alig jött elő s halálozást nem okozott. A difteritisz járvány a hó első felében csökkent, a második felében azonban ismét emelkedett. Bejelentve volt 38 eset, vidékről hoztatott be 5, elhalt difteritiszben torokgyikkal együtt 13, mely halálozásokból esik az 1—5 éves gyermekekre 9, a 6—10 évesekre 2. Betegült 5 éves korig 18, 6—10 éves korig 10, 11—15 éves korig 4, azonfelül 4. A betegülések közül esik a belvárosra 18, Pernyávara 3,

Sarkadra 5, Gáj külvárosra 12. Egyéb fertőző kóralakok ritkán fordultak elő. Bejelentetett a tiphus 4, a scarlatina 6, a kanyaró 6 esettel. A trachomás betegek száma volt augusztus hó végén 11, szaporodott 8, gyógyult 3, maradt a hó végén 16. Ezek közül ápolgatott kórházban 10, házilag 6, helybeli 9, idegen 7. Elhalt összesen 113 egyén, 64 férfi, 49 nő; az elhaltak közül helybeli 97, idegen 16. Halva született 4 gyermek. Baleset következtén meghalt 2. A városi lakosság halálozási évi aránya 1000 : 27.1. A megyei kórházban ápolgatott 339 egyén, az izraeliták kórházában 10, összesen 349; ezek közül gyógyult 160, javult 25, meghalt 21. Az ápolgatott között helybeli illetőségű volt 49.

A népesezési viszonyok az előző havihoz arányitva kielégítőek voltak. A születések száma a mult havi eredménynél 4-el kisebb, de a halálozások számánál 16-al nagyobb volt. Elve született 129 gyermek, 77 fiu, 52 leány, törvényes 109, törvénytelen 20. Házasság kötött 22.

A személy- és vagyonbiztonság ellen nagyobb mérvű bűnesetek nem merültek fel. Az 52 esetben előfordult kisebb tolvajlás tettesei 48 esetre nézve ki nyomoztaták. A kihágási bíróságnál mult hó-ról maradt hátralék 11, szeptemberben befolyt 232, összesen elintézésre várt 243, ebből elintéztetett 188, a bíróságokhoz áttétetett 48, maradt tárgyalás alatt 7. Letartóztatva volt 138 egyén, elítéltetett 88, a bíróságoknak átadatott 23, kiutasított 27. A kapitányi hivatal hatáskörébe tartozó kisebb kihágási ügy tárgyalgatott és elintéztetett 27. Letartóztatva volt 60 egyén, eltolonzoltatott 35, rendőrileg fenytetett 25. Bejelentetett s nyilvántartásba vétetett 588 cseléd, 27 idegen és munkát kereső egyén s 760 gyári munkás. A vendéglőkbe szállva volt 1057 utas. Szolgálati viszonyból eredő panasz tárgyalgatott 21, megfenytetett 17 cseléd.

A kapitányi hivatal, mint iparhatóságnál iparjogositványt nyert 19 iparos, 4 kereskedő. Iparát áthelyezte 7 iparos, 6 kereskedő, megszüntette 11 iparos, 7 kereskedő. A tanoncz lajstromba bejegyeztetett 15 iparos és 18 kereskedő tanoncz, felszabadult 8 iparos, 10 kereskedő. A tanviszony megszűnt 1 iparos, 1 kereskedőnél. Munkakönyvet kapott 15 segéd, azzal jelentkezett 31, ideiglenes igazolvánnyal jelentkezett 1. Iparkihágási ügy tárgyalgatott 8, bünttetett 6 iparos, 2 kereskedő, 1 tanoncz.

(Vége következik.)

Időjárás.

Légnomás: reggel 7 órakor 763.7 mm., délután 2 órakor 763.2 mm. Hőmérséklet reggel 7 órakor +12.3, délután 2 órakor +18.6. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 1, délután 2 órakor K. 2. Felhőzet: reggel ködös, délután derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 8 mm. menydörgéssel.

Arad és a kolera.

— október 10.

Előttünk fekvő példák igazolják, hogy a fő- és székvárosban pusztító kolera netaláni behurcolása ellen a legnagyobb óvatosság szükséges.

Arad ez idő szerint kolera mentes. Táviratunk hozta, hogy a fővárosban is örvendetes a fordulat, de már Szegeden egyre terjed a járvány. Be van igazolva, hogy egy Budapestről jött napszámos, Nagy György hozta oda a kolerát, aki meghalt benne. Nagy ápolója, Katona János, szintén meghalt. Baloghné Magyar Róza is kolerába esett, állapota reménytelen. A vasuti állomásokon négy orvos végzi állandóan az utasok állandó fertőtlenítését. A város mindenképen védekezik a járvány ellen.

E példák eleget beszélnek. A vidéki hatóságoknak lelkiismeretesen kell eljárniok s költséget nem kimélve megtenni a kellő óvintézkedéseket s akkor, ha egyes helyeket nem is kerül el a járvány, bizonyára csak csekély területekre fog szoritkozni.

Vesztegár.

A belügyminiszteriumtól újra érkezett Arad város törvényhatóságához egy kolerás rendelet.

Ez sürgősen meghagyja a hatóságnak hogy ezután nemcsak a Románia, Oroszország-Galicziából érkező idegenek, hanem a Budapestről jövő utasok is öt nap ivesztégzár alá helyeztesenek.

A főkapitány hirdetménye.

1. Az uralgó kolera járvány veszélyére való tekintettel a tisztii főorvos javaslata alapján figyelmeztetem Arad város s különösen a Pernyáva külváros lakosságát, hogy a Maros vizét ital gyanánt mellőzzék, vagy a mennyiben azt használni kívánják, úgy csak felforralva és azután kihűtve igyák, hozzá 1 liter vízben egy kanálnyi eczetet keverjenek.

2. Az esetleg hányászékélesi bántalommal meglepett beteget azonnal a ker. orvosnál, az orvosi hivatalban vagy a rendőrkapitányi hivatalnál (városháza) bejelentsék, hol a segély éjjel nappal kapható. A szegények ugyancsak a most említett helyeken kapnak szükség esetén utalványt jégre és fertőtlenítő szerekre.

3. Szegényeknek orvos, gyógyszerár haladéktalanul s ingyen nyújt segélyt.

4. A vendég fogadás, magán és iparos szálló tulajdonos, valamint magánosoknak egyidejűleg ismételten meghagyani, hogy a Romániából és Budapestről érkező s hozzájuk szállt egyéneket a kapitányi hivatalnál soron kívül haladéktalanul bejelenteni el ne mulasszák.

5. A házak udvarai tisztán tartandók, s az árnyékszékek, nyilt csatornák, folyókák kellően fertőtlenítendők.

6. A kutak környéke tisztán tartandó az ivó vizet ajánlatos előbb felforralni, kihűteni s csak azután használni.

7. A lakosztályok tisztán tartandók, a szobák este reggel jól szellőztetendők.

8. Az életrendi szabályok betartandók. A rendetlen életmód, gyümölcs élvezete lehetőleg kerülendő.

Akik a jelen hirdetmény 2, 4 és 5 pontjaiban foglalt óvintézkedéseket benem tartják, az 1876 évi XIV. t. cz. 75 §-ban előirt pénzbírsággal fognak büntettetni. Az óvintézkedések ellenőrzésére az összes rendőri személyzet utasítatik.

Kelt Aradon 1892. október hó 8-án a város kapitányi hivatala, mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

Az altonai hagymák.

Vasárnapi számunkban irtuk, hogy 3 ládában 184 kilogramm virághagyma érkezett Altonából Dintner József műkertésznek. Aradra.

A kolerás helyről jövő hagymákat a hatóság hivatalosan megsemmisítette.

Panasz.

A következő sorok közlésére kérték fel lapunkat,

A tek. főkapitány ur és egészségügyi bizottság b. figyelmébe.

Van Aradnak néhány egészségtelen utcája, de olyan, mint a Bocskai-tér és Szt.-Pál-utca nincsen. A legtöbben ez utcából halnak el, s mi biztosíthatjuk a tek. főkapitány urat hogy a járvány — ha kitör — az első áldozatokat ez utcából fogja szedni. Ennek oka a következőkben keresendő:

1. A szemetes kocsi csak minden harmadnegyed nap jár arra, úgy hogy a szemét az udvaron fekszik napokig, s teszi egészségtelenné a levegőt.

2. A két utcában egyetlen kut van, melynek vize iható s oda járnak a munkások, s a vederből isznak mi mindenesetre terjesztője lehet a járványnak,

3. Az utcák fertőtlenítve nincsenek, holott az nagyon is szükséges volna, mert az arra járó muzsikás cigányok a tilalom daczára is elcsenyítják a járdát. Rendőr pedig, ki vigyázna, nincs sehol!

Midőn ez állapotokat a tek. főkapitány ur és közegészségügyi bizottság b. figyelmébe ajánljuk, kérünk gyors intézkedést, mert a veszély közel van.

Ami reményben, hogy kérelmünk meghallgatásra talál, maradunk tek. szerkesztő úrnak sziveségét megköszönve Tisztelettel

Több Szt-Pál utcai és
Bocskai-teri lakos.

Időjárás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 11. —

Derült.
Hűvös.
Helyenként csapadék.

Damjanich sirjának megkoszoruzása.

— Saját kiküldött tudósítónktól. —

A harmincz tagu társaság, mely Damjanich sirjának megkoszoruzását határozta el, vasárnap a rossz idő daczára is kirándult. Vonattal Kurtiosig mentek, honnan kocsival hajtottak át a Károlyi grófok tulajdonát képező mácsai uradalomra, hol Faragó Gyula tisztartó fogadta őket. Innen a sirhoz zárandokolt a társaság, melyet ez alkalomra gyönyörűen feldiszipáltak, hogy lerója kegyelele adóját. Az ünnepély egyszerű, de meghatározó volt, mert igaz érzelem nyilatkozott meg benne. Az egymás mellett nyugvó hősök — Damjanich és Lahnerrel szép beszédben emlékezett meg Zöldy Jenő, melynek végeztével az Aradról kirándult dalárda tagjai énekeltek el egy szépen betanult kvartettet.

Az ünnepély végeztével Faragó Gyula kalauzolta a jelenvoltakat, megmutogatva nekik az uradalmi parkot, a remek berendezésű kastélyt s gazdaságot s egyszersmind meghívta ebédre is a társaság tagjait. A valóban gazdag ebéd folyamán az első felköszöntőt Simay István mondta. Étetvén a grófi családot.

A második Barabás Béla dr., ki lendületes szavakban éltette a szeretetre méltó hazigazdát, Faragó Gyulát. Az éljenzés lecsillapulta után Horváth Vilmos emelt szót s kegyeletes szavakkal emlékezvén meg a nagy napról, indítványozta, hogy az ünnepélyről táviratilag értesítsék a családot. Az indítványt egyhangú lelkesedéssel vették tudomásul s azonnal táviratot is menesztettek Damjanich özvegyéhez.

A társaság csak a délutáni órákban osztott szét s a délutáni vonattal jött vissza a kegyeletes ünnepély színhelyéről.

Még csak egyet nem hagyhatunk szó nélkül: ama sajnós eseményt, hogy az igazán szép, kegyeletes ünnepélyből egy elvakult ultraromán botránny akart csinálni. Ugyanis a hősök sirja körül állók levették kalappal hallgatták az emlékbeszédet, csak ama kérdéses egyén nem, ki magyarellenes tüntetést ohajtott volna aranzsrozni.

Azonban a sugdolódás moráját hallván, mely a boszankodó kirándultakon végigzajgott, jobbnak látta a helyszínéről távozni.

Valóban szomorú tapasztalat, hogy már Kurtioson is hódít a dakorománizmus eszméje! Nem győzünk eléggé sajnálkozni az eseten, de másrészt örvendünk is, hogy az élére állított dolog is sima megoldást nyert.

HIREK.

Október 11. Kedd. Róm. kath. naptár: Gummár. — Protestáns naptár: Placidia. — Görög-keleti naptár (szep-tember 29.): Kiriák. — A nap két 6 óra 14 perczkor, nyugszik 5 óra 18 perczkor.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3-4-ig és pénteken 11-12-ig. Helyiség: [polgári iskola, földszint.

Október 12. Aradváros október havi rendes közgyűlése délután 4 órákor.

Október 16. Az 1848-49-iki honvédek aradi egyletének közgyűlése.

Október 16. A zenekedvelők egyletének közgyűlése délelőtt 11 órákor.

— Személyi hír. Dessewffi Sándor csanádi megyés [püspök Makóra utazott, a hol két-három hetet tölt.

— A hivatalos lapból. A király Ivády Gyula miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott osztálytanácsos valóságos miniszteri tanácsossá; továbbá Wickenburg Márk dr. gróf pénzügyminiszteri számtanácsost miniszteri titkárrá nevezte ki.

— Lukács miniszter üdvözlése. Aradmegye köztörvényhatósági bizottságának tegnapi tartott öszi évnegyedes közgyűlésén olvasták fel Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter leiratát, melyben tudatja a megye közönségével, hogy a kereskedelemügyi miniszteri tárczát tényleg átvette. A megyebizottsági tagok éljenzéssel vették tudomásul a miniszteri leiratot s a közgyűlés Szathmáry Gyula alispán indítványa folytán zajos helyeslések közt kimondotta, hogy a minisztert feliratilag fogja üdvözölni.

— Arad határbeli utak költségelirányzata az 1893-ik és 94-ik évre a tegnapi tartott közveti bizottság ülésén tárgyalatott s az előterjesztés minden részében jóváhagyatott. Az utadó-alap terhére a legutóbbi miniszteri rendelet értelmében a határbeli köz- és düloutak karban tartása is bevonandó, mi az érintett két év költségelirányzatában már kifejezést is nyer. Az 1893-ik év előirányzata szerint fordítatik: a vizesi ut kiépítésére 6360 frt; az 1894-ik és előirányzata szerint 6600 frt; fenntartására pedig 6072 illetve 5950 frt. A kurtiosi-ut kavicsolására 1893-ban 2195 frt, 1894-ben szinte 2195 frt, 1894-ben szinte 2195 frt. A tornyai utra 3406 frt 60 kr — illetve 1726 frt 60 kr; a sofronyai-ut bevágására 1893-ban 452 frt, 1894-ben 452 frt. A bodrogi utra mindkét évre 140-140 frt, a dülő utakra pedig 2642 frt 63 kr — illetve 2624 frt 63 kr. Az előirányzati összeg tehát 1893-ra 20850 frt 23 kr, 1894-re pedig 19688 frt 23 kr.

— Athelyezés. Sulyok Géza aradi állami állatorvos hasonló minőségben Budapestre helyeztetett át.

— Aradmegye a kolera ellen. Szathmáry Gyula alispán a járási főszolgabírák, járási orvosok és községi jegyzőkkel a kolera elleni óvintézkedések megbeszélése végett tegnapi délelőtt értekezletet tartott, melyben Matavovszky Nándor dr. kórházi főorvos és Issenkutz Károly dr. megyei tisztii főorvos is részt vettek. A kolera tárgyában kelt belügyminiszteri és alispáni rendeletek összegeztettek, azok egyes pontjainak végrehajtása körül felmerült nehézségek eloszlattattak s a további egyöntetű teendők megbeszéltek. Fábrián László főispán és Szathmáry Gyula alispán legközelebb egy hetiköruttra mennek a megyébe, a melynek célja járási főszolgabírói hivatalok ügykezelésének megtekintése, főleg és első sorban pedig a községek meglátogatása s annak szigorú megvizsgálása lesz, hogy a községi előjárók a kolera elleni óvintézkedéseket mint hajtották végre.

— A lutheránusok főfelügyelője. Amint lapunkat biztos forrásból értesítik, a hazai ev. protestáns egyház tekintélyes körei mozgalmat indítottak az iránt, hogy a leköszönt báró Prónay Dezső helyére, Radvánszky Béla báró akad. levelező tag, Zólyom vármegye eddigi főispánja választassék meg egyetemes főfelügyelőül. Radvánszky báró, mint jeles történész, tekintélyes bir a tudományos téren. Nagy vagyonu főúr s ez állásra kellően szentelheti erejét, mert zólyomi főispáni állásáról lemondott. Neve, családi tradíciói csak úgy predestinálják e diszes helyre, mint a leköszönt Prónay Dezsőt! az ő nagybátyja volt Radvánszky Antal báró egyetemes főfelügyelő. Radvánszky Béla báró tudvalevőleg veje Tisza Kálmánnak.

— Difteritis. Aradon a difteritis folyton növekvő mérvben grassál. Tegnapi 6 új beteget jelentettek be a tisztii főorvosi hivatalban. E hó 5-től 10-ig, tehát 5 nap alatt 30 betegedési eset fordult elő.

— Kik a legjobb lovasok? Immár tudjuk, kik nyerik el a bécs-berlini távlovaglásban a díjakat. Tudjuk, hogy a kitűzött 42 díjból a magyar és osztrák tiszték 25-öt nyertek el. E díjak a következőképp oszlanak meg: Huszár nyert 9 díjat (ezek: Starhemberg Vilmos gróf főhadnagy 7, h. e. Miklos Aladár. fh. 16. h. e.

Csávossy Gyula hadn. 3. h. e, Földvári Schmidt Károly hadn. 6. h. e, Batthyány Gábor gr. fh. 7. h. e, Gormasz Rezső hadn. 1. h. e, Sárdagna Géza b. fh. 11. h. e, Creutzer Alfréd fh. 3. n. e, Tarjányi Akos kapitány, 3. honvédszázados). Dragonyos nyert 8 díjat (ezek: Höfer h., Scherber József h., Kielmansegg báró h., Scherber Henrik h., Wolf b. fh. Basselli b. kapitány, Buffa fh., Unterrichter b. kap.) Uhlánus nyert 4 díjat (ezek: Schramm h., Stögel kap., Lubienski gr. fh., Paargr. fh.). Szekerész nyert 2 díjat (ezek: Muzyka fh., Haller kap.). Tüzér nyert 2 díjat (ezek: Hinke fh., Vay Gábor b. fh.). — A huszárság főlénye tehát nyilvánvaló, bár nem lehet tagadni, hogy a dragonyosok igen szépen versenyeztek velük. A huszárok nagyobb bravúrral lovagoltak, huszára a legelső díj, huszárok állnak a mieink élén a Berlinbe érkezés sorjában (Starhemberg, Miklós), az ezer márkán felüli díjakból négyet nyertek a huszárok és csak kettőt a dragonyosok. Azonban az ezer márkán aluli díjakból már hatot nyertek a dragonyosok és ötöt a huszárok, a mi elég szép eredmény az előbbiekről, tekintve, hogy 35 huszártiszt és csak 26 dragonyos-tiszt vett részt a versenyben. A lovaglás fénye és dicsősége tehát a huszártiszték felé hajlik, de a kitartás érdemében osztoznak velük a dragonyosok. Igen rossz eredményt mutatnak föl az uhlánusok, a kik közül huszan vettek részt a versenyben, de egyetlen egy ezer márkán felüli díjat sem tudtak maguknak kivívni (pedig ilyen volt mind a két tisztikar számára 12): ők 4 díjat nyertek, egy 700 márkás és 3 ötszáz márkásat. Ellenben az 5 szekeres-tiszt közül, a ki a versenyben részt vett, 2 nyert díjat, sőt egyikök (Muzyka főhadnagy) a 3000 márkás 6-ik díjat s a magyar és osztrák tiszték közt az 5-ik helyet foglalja el. A négy tüzértiszt közül a mennyi mindössze résztvett a versenyben kettő nyert díjat, az egyik Hinke főhadnagy, 2500 márkás hetedik díjat, a másik, Vay Gábor gr. 13, tüzérezredbeli főhadnagy egy 500 márkás díjat.

— Nemes tett. Barts Mihály vonatmálházó a nemrégiben szerencsétlen halállal kimúlt Németh Sándor özvegyének felségélyezésére Farkas Ernő és Mészáros László vezénylő tiszték közbenjöttével 52 frt. 90 krt gyűjtött. A szép tett önmagában hordja dicséretét.

— Elszámolás Az 1848-9-iki honvédek aradi egyletének arra szorult tagjai közt leendő felosztás végett a következő kegyes adományok jutottak hozzám, u. m. Tek. Pohl Károly urtól, a Fehér-Kereszt bérlejtől, Kossuth Lajos 90-ik születése napján 25 frt. Az aradi kereskedelmi akadémia ifjúságától, egy koszorú helyett, október 6-án 20 frt. Az aradi főgymnasium ifjúságától, ugyanakkor a szoborra helyezett koszorú árából fennmaradt 12 frt. Összesen 57 frt, szóval ötvenhét forint. Midőn a nagy lelkű adományozóknak, ezen humánus és hazafias cselekedetükért hálás köszönetet mondok, van szerencsém tudatni, hogy a fenti összegek, szeptember 18-án, s az október 6-án az ünnepi menetekben részt vett segélyt igénylő honvédek közt kiosztva lettek. Arad, 1892. október 10. Lukácsy Miklós hon. egyleti elnök.

— Az egykoronás ezüstpénzek. Az új egykoronás ezüstpénzekből a jövő év folyamán mintegy 30 milliót vernek ki, ezek lévén első sorban hivatva az eddigi 1 frtos papír államjegyeket helyettesíteni.

— Népfölkeelési zászlóaljok ellátása ismétlő fegyverekkel. Háboru esetén a népfölkeelési zászlóaljok egy része hadi rendeltetése folytán előreláthatólag már a háboru első stádiumában az ellenséggel szemben fog állani. Minthogy azonban a népfölkeelési zászlóaljok általában csak a régibb rendszerű Werndl-féle puskákkal lesznek felfegyverezve, feltétlenül szükségessé mutatkozik, hogy legalább néhány azon zászlóalj, mely előreláthatólag már a háboru első stádiumában az ellenség ellen fog küzdeni az első vonalban kivonuló csapatokkal egyenlően ismétlő puskákkal legyen felszerelve, mint-hogy határozottan méltánytalan lenne azon már idősebb kora családapákat, kik a népfölkeelés soraiban fognak állani, hiányosabb rendszerű és csekélyebb értékű fegyverekkel küldeni az ellenség elé. Az e zászlóaljnak Manlicher-féle ismétlő puskával és a vele járó felszereléssel

való ellátására szükséges összeget a jövő évben szándékozik kérni a honvédelmi miniszter az országgyűléstől.

— **Azok a bizonyos legöregebb emberek,** a kik rendszeren nem emlékeznek némely szoba kerülő dolgokra, most ismét nem emlékeznek, valamire. Arra nem emlékeznek, hogy a mostanihoz hasonló időjárás lett volna még valamikor október közepe felé. Meleg nyári nap ragyog s a levegő semmiképen sem akar lehűlni; az ősznek a hidegéből semmi sincs. Vasárnap volt ugyan eső, de az is inkább nyárias volt s annyira nem tartós, hogy tegnap reggelre már száraz volt még ott is a föld, a hol a gyors eső miatt patak képződött.

— **Már a második artézi-kutat furták Csabán,** míg Aradon az első is elbukott, a mit terveztek. A második artézi-kutat a katonatérén Zsigmondy Béla fogja létesíteni. Csaba város ugyanis vele kötötte meg a szerződést, mely fölülte előnyös. Az új kutnak 150 méter mélynek kell lenni s 24 órán 100 ezer liter vizet kell szolgáltatnia, s annak 50 cztm magaságra a föld színe fölé kell szöknie. Zsigmondy köteles 280 mméter bőségű aczélcsőveket használni, a kut fúrást két hónapon belül megkezdeni s megszakítás nélkül folytatni. A kut fúrásiért 18,500 frtot kap. Ha azonban a 150 méteren túl még mindig nem adná a kut a kikötött 100 ezer liter vizet, tartozik Zsigmondy minnen további kárpótlás nélkül addig furni míg a megfelelő bő forrásra akad. Ha pedig egyáltalán sikertelen maradna munkálata, azért mitsem kap; ellenben ha az artézi-kut 24 órákiyt a 100 ezer literen fölül 150 ezer literig szolgáltatna, azért az 50 ezer literért Zsigmondy 1500 frtot, ha pedig 200,000 liter vizet adna a kut, még ezer frt bonifikációt kap s így, ha az utolsó eshetőség áll be, a második artézi-kut a városnak 16 ezer frtjába kerül Zsigmondyn kívül még nyolcz vállalkozó jelentkezett, de eltekintve, hogy egyik sem volt olcsóbb, még a megfelelő garanciát sem találta volna bennük a város.

— **Gyilkosság.** Petrovics József mako lakos a vele egy hó óta vadházasságban élő Szegedi Mihálynét pénteken egy késsel szíven szurta, hogy az asszony pár perc múlva meghalt. Aztán a saját torkán ejtett egy nagy vágást Petrovics öngyilkossági szándékkal. A hullát és sebesültet azonnal a kórházba szállították s Kádár albiró még az este kihallgatta a gyilkost, ki elismerte tettét s azzal indokolta, hogy az asszonya nem akarta neki a pénzkészletét 7 frtot átadni sőt mikor kérte tőle, még arcul vágta s a hasába is szurt egy késsel, azért ölte meg. A gyilkos életbenmeradása is kétséges.

— **Tűz.** Szoborsinban tegnapelőtt tűz volt. Azonban szerencsére sikerült elejét venni minden nagyobb szerencsétlenségnek, Mindössze egy kazal szalma égett el. A kár csekély.

— **A szalon-cukor.** Gyönyörű menyecske ment panasza tegnap a kapitányhoz Vádolta a volt cselédjét, akit nyomban fel is idéztek, hogy szemtől szembe mondja meg neki, amivel vádolja.

A kiküldött rendőr csakhamar visszatért. „Stellung“-ba vágta magát és jelentette alásan, hogy a lányka ott áll a folyosón.

Elővezették Piczi lábait félénken, ujjhegyre támaszkodva lépték át a sötét szoba küszöbét, melyben az irásztal mellett görnyedő tisztviselővel szemben kihívólag állt a panaszos.

— Itt van ez a szép képű tolvaj.

Es rá mutatott, megdőlte a selyem napernyőjével a valóban madonna szépségű, fekete tornó ruhába öltözött, alig 16 éves leánykát.

A rendőrbiztos megdorgálja a heveskedő menyecskeket és kérdi:

— Igaz-e, hogy megloptad ő nagyságát?

— Nem igaz. Kérem alásan, csak ő nagysága azért haragszik, — mert —

— Mert?

A lányka lesüti gyönyörű szeméit és a köténye végét babrálja szüntelen, anélkül, hogy folytatná a védekezését.

— Miért?

— Mert a tekintetes ur mindnenad szalenczükért dobott be hozzám a cselédszobába.

A kapitány megértette a panaszt, meg a védelmet és nem mondott ítéletet.

— **Súlyos panasz.** Saághon tegnap Köck Henrik gazdaember meghalt azon fejseb követ-

keztében, melyet Gergér Vida nevű vejevel való civakodás közben kapott. Köck ugyanis mult hó 24-én vejenek boltjába ment és Gergérnek szemrehányásokat tett a miatt, hogy feleségével elváltan él. Szó szót követett és az lett a vége, hogy apa és vő birokra keltek. Birkózás közben az öreg állítólag megcsuszott és esés közben fejét egy állvány sarkába ütötte, úgy, hogy súlyosan megsérült és sebébe tegnap bele is halt. Az eset Saághon nagy feltűnést keltett.

— **Ki a legény a csárdában?** Ezt a kérdést szokta nem épen tapintatos módon megoldani G. ügynök ur, aki a mult évben is fényes délben egy székkal minden vendéget kiveret a Wittman-ból. Tegnap ez az ur ismét berugott s részeg fővel bement Walfisch armin üzletébe aranyat vásárolni. A neki eladott aranyat azonban nem találta elég fényesnek s a kirakattól akart venni. Walfisch megnyugtatta, hogy azok sem fényesebbek az előtte lévőknél, ami annyira dühbe hozta, hogy a pénzváltót leszurással fenyegette. Egy rendőr kísérte be a dühöngőt a kapitány elé, ahol G. kijelentette, hogy van annyi hatalma a kapitánynak, hogy őt becsukhassa, de viszont ő is kap még egy revolvert, amelylyel lelőheti. Néhány napra lakat alá tették, hol talán meggondolja, hogy mi is az igazi virtus.

— **Mór ur felesége.** B. Mór felesége L. Antonia egy hét előtt megszökött Aradról Mór ur azóta, hol józanon, hol berugva, de mindig keseregve zaklatja miatta a rendőrséget. Tegnap közel jutott a kapitányhoz, megveregette a vállát úgy kérte, keresse meg a feleségét. Mikor látta, hogy a kapitány nem veszi a kalapját s nem megy az asszony után, kitört belőle a méltatlankodás. Elmondta, hogy a rendőrségnek kötelessége az ő felesége után járni, úgy sincs egyéb dolga. Felkérjük azon érző szívű emberbarátokat, a kik talán tudnak valamit Mór ur feleségéről, jelentsék be a rendőrségnek.

— **Fiatal szélhámos.** Farkas Lajos tüvegcselvény csalásban és hamisításban szokott utazni. Tegnap Hoske Eerenz tüvegcsesmer hamisított aláírásával épületfákat akart hitelbe kicsalni Probszt Ferencz és fia aradi fakereskedő cégtől. A pallér nem bizott meg az aláírásban, mire a sülvölény megugrott s most a Grünwald Ferencz kárára elkövetett 120 frtos csalásért is országszerte körorzik.

— **Arionhedü hangverseny.** Wittmann Károly sörcsarnokában ma kedden és szerdán este Szabó testvérek válogatott műsorral hangversenynek.

— **Pályázatok:** Aljegyzői áll. az orosházi járásbírósnál 2. h. a. Irnoki áll. a dicsőszentmártoni járásbírósnál 4. h. a. Albirói áll. az esztergomi járásbírósnál 2. h. a. Aljegyzői áll. a rózsahégyi törvényszéknél 2. h. a. Tizenhárom joggyakornoki áll. a szegedi ítélőtábla területén 2. h. a. III. oszt. tengerészeti szolgai áll. a polai tengerészeti arzenálnál okt. 25-ig.

H y m e n .

ifj. Urbányi Béla aradvárosi főpénztári ellenőr, a helybeli fiatalság egyik kedvelt, közbecsülésben álló tagja. jegyet váltott özv. Hármory Lajosné urnő bájos és szépműveltségű, kedves leányával, Ilona kisasszonnyal Temesvárott. Gratulálunk a szép frigykötéshez!

Wiegner Géza. orosházi nagykereskedő eljegyezte Aradon Schreyer Ede volt városi hivatalnok kedves és szép leányát, Vilma kisasszonyt.

Hervay István, Csanádmegye I-ső aljegyzője, eljegyezte Bánffy Gizela urhölgyet, Bánffy Gyula Makó városügyészének föltűnően szép és művelt leányát.

S P O R T .

— **Az arad-mátsal kopófalka vadásztársaság,** mint velünk tudatják, s o m b a t o n, folyó hó 15-én kezdi meg a rendszeres vadászkatokat.

Egyletek, Társulatok.

— **Az aradi filharmonia kutaknak.** Tegnapelőttre hirdetett gyűlésre kellő részvét hiányában nem lett megtartva. Így jövő vasárnap d. e. 11-órakor üléseznek a városházán.

— **A kádárok gyűlése.** Vasárnap délelőtt az aradi kádárok tartották ülést a városházán mintegy negyvenen. Elnök Jeszó Mihályt, alelnökké Tarkonyi Ferenczet és jegyzőt Tokay Ferenczet választották meg. Azután elfogadták az elnök által ismertetett és bemutatott alapszabálytervezetet, mely még ezután kerül ki dolgozás és jóváhagyás alá. Az ülésen az iparhatóságot Gré n Nándor rendőrhadnagy képviselte.

— **Nyitvasos köszönet.** Singer L. S. ur az első aradi betegsegélyző és temetkezési egylet mehház alapja javára 30 forintot adományozott, mely nemes adományért ezuton is hálás köszönetet mond Köh n S. N. elnök.

Mulatságok.

— **Czigány bál.** Az aradi „zenész“-ek most tarsangolnak. Rendeznek cigánybálát, melyen a „nemzeti kar“-ok tagjai nem huzni fogják a talp alávalót, hanem táncolni. Ez a nevezetes bál a hozzánk küldött meghívó szerint október 15-én lesz az aranykéz utca 15. szám alatti „nagyterem“-ben s belépti díj személyenkint 40 kr.

Színház.

Hadjárat a békében.

Csupa dicséretet kell írni a tegnapi előadásról. Egy pompás német vigjátékot adtak, Móser és Schönthan Hadjárat Békében című vigjátékát, véges-végig olyan helyzetkomikummal van telve, ami maga képes állandó kacagásban tartani a publikumot még talán rossz előadásban?

Ha nem egész, kifogástalan, de elég jó előadás volt s ha néhol kivált a végjelenetek gyorsabban gördültek soha, egyetlen hibát is alig hozhatnánk föl.

Az est sikerében Tárno ki Giza (Ilka), Sziklay (Reif hadnagy), ki hirtelenében vette át szerepét Somlótól, Szepesi (Heimdorff), Gergely (Schefer) Bónis (Hofmeister) Vedress (tábornok) Sz. Németh (Henkel) és Nyilassy (Ferencs) egyaránt osztoznak. Mindent elkövettek arra, hogy szerepeik jó oldalát kiaknazzák s fokozzák az egész esti folyton tartó derűtséget. Kivülök kisebb-nagyobb sikerrel helyt álltak még Arányi Bella Gondáné, Márkus Ilona, Pethes, Follinusné, Parányi stb.

Közönség kevés, ámbar az előadás tele házat érdemelt volna.

— **A vasárnapi előadások.** Vasárnap délután a Szököt katonát adták, fél helyárrakkal, telt házelőtt és jó előadásban. Mindenik szereplőt szokszór kitapsolták. — Este a Nebánts virág ment, a czimszerepben Margó Zelenával, a ki elég ügyesen énekelt néhány dalt, de az ő Denise-ében egy parányi sins meg abból a finom, bájos pikanteriából s csókolnivaló naivitásból, a mik lényegét képezik e kedves szerepnek. Elejétől végig egyforma volt ugyanaz a „Glória“ jelenetben, mint a szinpadon s a kaszárnyában. Egy szóval, ez a szerep túlhaladja erejét. Sziklay Floridorja pompás kabinet-alak. Teljesen kizsákmányolta a helyzetet s jóízű, diskrét komikumával állandó derűtséget keltett. Gergely kitűnően volt disponálva s elevenen játszotta meg a szerelmes hadnagyocskát. Sz. Németh (az őrnagy), Gondáné (fejedelemasszony) és Nyilassy (Loriet őrmester) derekasan helyt álltak. A rendezőt figyelmeztetjük, ne engedje, hogy a karhölgyecskék diskuráljanak, ne ugráljanak a színen, mikor a szolisták játszanak és énekelnek. A színházszépen megtelt.

— **Színházi hírek.** Ma Daudet és Belot jeles francia színműve kerül színpadra „ifj. Fromont és id. Risler“ című társadalmi színmű, amely a nemzeti színháznak ma is kedvelt műsor darabja. — Szerdán az itt rég nem adatott „Mikádó“ szép operette adatik elő. Előkészületben: „Szerelem iskolája“, „Diurnista“, „Kis molnárné“ (operette), „Bollandok háza“ ujdonságok.

— **Az első emeleti erkély.** A színház igazgatósága a színház legjobb és legkényelmesebb helyét, az I-ső emeleti erkélyt, egészen a közönségnek engedte át tegnaptól s a színtársulat tagjainak — akik eddig e helyeket használták — más hol jelölt ki helyeket.

— **Spitzer Régi.** Tihamér új népszínműve, melynek a napokban volt bemutatója a népszínházban szomorú végetért. A darab tisztán Blahánának lett írva, s noha úgy ő, mint a többi szereplők teljes ambícióval úgy igyekez-

tek a darabot megmenteni, nem sikerült nekik. A darab megbukott.

Törvényszék.

— Lottó-ügy Strangl Alajos újszantana: német 480 frtos ternót csinál a kislutrin, de Silberstein, a lottógyűjtő csak 218 frtot fizetett ki a nyeresémből, a többi pedig saját céljaira fordította. Ezért Silbersteinra egy évi börtönbüntetést mért az aradi törvényszék.

Dynamit lopás miatt állottak tegnap a törvényszék előtt Halmazsán Todor és társai borosjenői lakosok. A kőbányából elemelt dynamit miatt egyik elhalt társukat akarták beáztatni, de nem sikerült. mert 2-2 évig fognak ülni a törvényszék jóvoltából.

— A fonyegető levél íróját. Bálint Miklóst, a ki gróf Zselénézky Róberttől 1000 forintot akart kicsikarni, a törvényszék hatónapi börtönrre ítélte. A kir. ügyész az ítélet ellen felebbezett.

Táviratok.

Minisztertanács.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) Minisztertanács volt ma a kormányelnökségi palotában. Képviselői körökben az egyházpolitikai helyzet tisztázása szempontjából kiváló jelentőséget tulajdonítanak e minisztertanácsnak.

Delegáció és a kolera.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) Felszólítást intéztek elnökükhöz kérve a delegáció Bécsbe áthelyezését, tekintettel a járványra.

Halálozás.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) Salamon Ferencz híres történet író publicista, egyetemi tanár, ma 67 éves korában gyomorrákban meghalt.

Utczai merénylet.

Budapest, október 10. (Saját tud. táv.) Ma délután 6 órakor az Operaház előtt Alszegehy Kálmán operaházi főrendezője ellen Kisoczy József napszámos merényletet követett el, gondtalanul az Operaház előtt álló Alszegehy oldalába Kisoczy revolverrel golyot eresztett, a lövés borzasztó riadalmat keltett. Alszegehy rémülten szaladt az Opera kávéházba, hol aztán összeroskadt. Haza vittek családjához, állapota nem veszélyes. Kisoczyt a bérkosok elfogták, Kisoczy kijelentette, hogy boszúból lött Alszegehyre, ki egyizben az Opera háztól elcsapta, legújabbán pedig megakadályozta fólvételt a munkások közé.

A bodajki választás megsemmisítése.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) A képviselőház harmadik bíráló bizottsága Latkóhy Imre elnöklete alatt tartott mai ülésében érdemleges tárgyalás alá vette a megtartott pótvizsgálat alapján Atzél Béla báró, Fehérmegye bodajki választókerületében megválasztott képviselő választási ügyét. Felolvastatván Bölönyi Odön, a pótvizsgálatra kiküldött bizottsági tag jelentése, mely konstatálja, hogy a választás elleni kérvény benyújtói közül harmincnál többen a kerület választóinak névjegyzékében teljesen megfelel a házszabályok által megállapított kellekeknek Fittler Dezső, a megválasztott képviselő megbízottja újabb vizsgálat elrendelését kéri, hogy mód nyujtassék Atzél Béla báró szenvedő választó képességének igazolására Fleischmann Mór a kérvényező képviselője ellene nyilatkozik

e kívánság teljesítésének úgy a kérvény aláírásnak kérvényezési jogosultsága mint a tényállás maga is teljesen ki lévén immáriderítve.

A bizottság tanácskozásra viszra vonulván, rövid tanácskozás után elnök kihirdette a bizottság ítéletét, mely szerint azon kérelem, hogy a szenvedő választó képesség újabb vizsgálat tárgyává tésenek semmi törvényes alappal nem bírván s Atzél Béla szenvedő választóképeségét a házszabályok által megállapított idő alatt nem igazolván a Bodajkon 1892. évi január 28-án megtartott képviselőválasztás megsemmisítetik. A felek költségbeli igényei kölcsönösen megszüntetnek, a vizsgálatnak 223 frt 30 krban megállapított költségeit pedig felerészben az egyik felerészében a másik fél viseli.

Kolera.

Budapest, október 10. (Saját tud. táv.) Szombaton éjjeltől vasárnap éjjelig az üllői-uti barakkórházba szállítottak 36 beteget, tizzel többet mint a megelőző 24 órában és kettővel többet miet 6-án éjjeltől 7-én éjjeli 12 óráig. Az ott ápolt betegek közül gyógyultan kibocsátottak hatot, meghalt 13 s így a szombat éjjelkor még 84 betegből állott létszám vasárnap éjjelig 101-re emelkedett. Előre látható volt, hogy vasárnap a kolerabetegek száma további apadás helyett emelkedni fog. A munkások szombaton és vasárnap reggel kapván meg hetibérüket, bizonyára nem tartottak olyan mérsékletet az evésben és ivásban, mint különösen a járvány miatt most mindig kellene. E mellett, vasárnap és ferenczvárosi bucsu lévén, a forgalom is sokkal élénkebb volt mint rendesen.

A vasárnap folyamán történt megbetegedések közül különösen kettő bir kiváló érdekességgel. Az egyik Molliano Sándor egyetemi hallgatóé, a ki tegnap délelőtt a nyugati pályaudvarban lett rosszul kole-ragyanus tünetek közt. Molliano Romániából jött, a hol hir szerint már régóta pusztit a kolera, de titkolják. Temesváron át jött Budapestre s innen tovább akart utazni Bécsbe. Már utközben a vonaton is hányt s midőn ideért, a pályaudvarban teljes erővel tört ki rajta a betegség, mely miatt aztán szállították a barakkórházba. A másik eset, Farkas Zsuzsanna szakácsnő esete, a ki, mint az összeállított névsorból is kitünik, a kecskeméti-utcza 5. sz. a. levő szolgálati helyén betegedett meg kolerában. Már maga az a tény, hogy ez az első kolerabetegedés a belvárosban, érdekessé teszi az esetet. De még inkább azzá teszi az a körülmény, a mely közt ez a nő a kolerát megkapta. Valamelyik inficiált utcában lakó szállásadó asszonynál tartózkodott, a hol aztán a kolera-fertőzés könnyen megtörténhetett.

Budapest, október 10. (Saj. tud. táv.) A kolera a legutóbbi 24 óra alatt tetemesen terjedt. Előfordult 64 betegedés, 21 halálozás; mely számok ez idén a legmagasabbak.

Szeged, október 10. (Saj. tud. táv.) Az ázsiai kolera Szegeden való fellépése immár kétséget kizárólag konstatálva van. Patrik dr. ma reggel sürgönyileg tudatta, hogy Nagy Gábor halálát ázsiai kolera okozta. Nagy ápolója, aki tegnap betegedett meg kolerában, az éjjel meghalt. Ma négy új beteget, két cselédet és két munkást szállítottak a járványkórházba. A Tisza viz ivását eltiltották

éz közhasználatra bocsátották az utczaikutakat.

Szeged, okt. 10. (Saj. tud. táv.) Vasárnap délután megalakult a kolerajárványbizottság, mely elrendelte, hogy az összes iskolákat azonnal zárják be. A folyamatban levő országos vásárt szétoszlatják. A Szegedről távozó utasokat dezinficiálják. Éjjel rendőrorvosi szolgálat lesz. Vasárnap estig újabb három áldozat: Kátai Anna, Bruszt Antónia és egy zentai utas. A városban nagy a rémület.

Szerencsétlenség.

Temesvár, okt. 10. (Saját tud. táv.) Régi Ságihi temes hid lebontása alkalmával nagy szerencsétlenség történt a vasrészek lebontása következtében. A hid borzasztó robajjal összedőlt, maga alá temetve a munkásokat, kik közül egy meghalt, kettő életveszélyesen, többen súlyosan megsebesültek.

Közgazdaság.

Aradi gabnavásár.

— Saját tudósítónktól. —

— október 9.

(S. ss.) Nagyon lanya irányzat mellett elkel:

1200 métermázsa buza 6.40 — 7.20-ig.
60 métermázsa rozs 5.56 — 5.60-ig.
500 métermázsa új tengeri 3.20 — 3.30-ig.
100 métermázsa ó-tengeri 4.10 — 4.20-ig.
300 mmázsa csöves-tengeri 4.40 — 4.50-ig két métermázsnakint.

Szeszüzet.

— Október 10. —

Ezen cikknek üzletviszonyai a mult héten sem javultak. Az üzlet csendes, a forgalom korlátolt volt.

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyera szesz 51. — kicsinyben 51.50 hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 25 frt fogyasztási adót.

Aradvárosi

Évadbérlet
11. szám.

színház.

Havibérlet
11. szám.

Kedden, 1892. évi október hó 11-én

Ifj. Fromont és id. Risler.

Francia színmű 5 felvonásban. Irta: Daudet Ernő.

SZEMÉLYEK:

Id. Risler	Vedress.
Sidonie, neje	Báthory Ilon.
Risler Ferencz, öcsöce	Pathes.
Ifj. Fromont	Bónis.
Claire, neje	Aráyi Bella.
Delobella, színész	Szepesy.
Desirée, leánya	Tárközi G.
Chebe Ferdinánd, kereskedő	Sz. Németh.
Chebené	Gondáné

Kezdeté 7 órakor.

Felelős szerkesztő: Vásárhelyi Béla.

Nyilttér.*

Ma kedden este
és holnap szerdán este
a WITTMANN-féle vendéglő
helyiségében
ária-hegedű-hangverseny

tartatik

a hirneves és legmagasabb körök által
kitüntetett

Szabó testvérek által.

* E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

M. kir. államvasutak bpest-jobbparti üzletvezetősége.

32207. sz.

724 8-3

Hirdetés.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a győr-gyafalvai vonalon, Mezőlak- és Kis-Czell állomások között létesített Vinár rakodó állomás f. évi szeptember hó 20-án a kocsirakományu teherforgalomra a következő korlátozással megnyitattik:

1. Ezen állomáson a kocsirakományu teherárak raktározása nem engedtetik meg, s azoknak be- vagy kirakása közvetlenül a fuvarszekerekről, vagy azokra, a vasuti kocsi rendelkezésre bocsátásától számítandó díjszabás szerű rakodási idő alatt, e teljesítményért minden megtérítésre való igény kizárásával, a fél által eszközölendő.

Ezen rakodási idő tullepése ezeten az általános díjszabási határozmányokban (I. rész) megszabott kocsi késedelmi illeték szedetik be.

1. Ezen állomáson élő állatok vagy egyéb oly árak fel- és leadása, melyeknek be- vagy kirakásához külön berendezések vagy segédeszközök igényeltetnek, nem eszközölhető.

Az árak berakásához szükséges kocsi 24 órával előbb írásbelileg rendelendők meg.

3. Az ezen állomáson fel- vagy leadásra kerülő kocsi-rakományu teherárakról nézve a szállítási díj kiszámítása helyi árudíjszabásunkban, a díjszámítás tekintetében megállapított általános határozmányok mérvadása szerint, ezen állomás közvetlen kilométer távolságának alapul vételével eszközöltek.

Budapest, 1892. évi szeptember hó 20-án.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak budapest-déli üzletvezetőség.

23385. sz.

720 3-3

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államvasutak Zimony állomásán 1893. évi február hó 1-től megüresedő vendéglői üzletnek ugyanazon naptól számított három évi időtartamra azaz 1896. évi február hó 1-ig terjedő bérlete iránt ezennel pályázat hirdettek, mely nyilvános tárgyaláson felbontandó ajánlatok útján döntetik el.

Minden ajánlatnak 50 kros bélyeggel ellátva és okmányokkal felszerelve kell lennie, a borítékra pedig a következő felirat irandó: „Ajánlat a m. kir. államvasutak Zimony állomásán levő vendéglői üzletre 23385. számhoz.”

Az ajánlatok borítékba zárva és lepecsételve 1892. évi november hó 3-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest-déli üzletvezetősége titkári hivatalához czimezve posta útján téríti be, bánatpénz mellett nyújtandók be, bánatpénz fejében pedig 200 azaz kétszáz forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban a nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránaál Budapesten 1892. november hó 2-án déli 12 óráig leteendő vagy posta útján is beküldhető.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régebbi utolsó s a névértékét meg nem haladó napi árfolyam szerinti értékben számítottak.

A vendéglői bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. forgalmi és kereskedelmi osztályában (külső kerepesi-ut II. ház II. emelet 25. ajtószám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők miért is az ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismeri s azokat magára nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadja.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok figyelembe vételre nem fognak.

A m. kir. államvasutak budapest-déli üzletvezetősége fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül az ajánlott bérösszegre, szabadon választhasson.

Budapest, 1892. szeptember 15-én.

Az üzletvezetőség.

7 062 | I. sz.

721. 2-3.

M. kir. államvasutak bpest-dunabalti üzletv.

Pályázati hirdetés.

A magy. kir. államvasutak budapest-dunabalti üzletvezetősége az alábbi táblázatban foglalt anyagokat jövő 1893. évi január hó 1-től egy, esetleg — a kölaját kivéve — három évre vagyis 1895. év végéig biztosítani kívánja és ezen anyagok szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet:

Anyag-lajstrom	T á r g y		Egység	Egy évi száll. séglet	Jegyzet
	osz-tály	tétel			
s z á m					
IV.	4	Csepü	q.	220	Két-két csomagban egy-egy kg. küldendő be minta gyanánt
"	8	Faggyu	"	20	
"	23	Jutefonal	"	220	Két-két üvegben egy-egy kilogramm küldendő be minta gyanánt
"	38	Köölaj	"	1200	
"	52	Tiszító ásvány-olaj	"	70	Két-két csomagban egy-egy kg. küldendő be minta gyanánt
"	57	Henger kenő olaj	"	15	
"	67	Felpárolt ásvány-olaj	"	700	Két-két csomagban egy-egy kg. küldendő be minta gyanánt
"	69	Lepárolatlan vulcan-olaj	"	800	
"	71	Lepárolt ásvány-olaj	"	650	Két-két csomagban egy-egy kg. küldendő be minta gyanánt
XIII.	44	Tisztított kender	"	50	
"	164	Rézgálicz	"	65	

A fentebbi táblázatban foglalt mennyiségek csak a megközelítő évi előirányzatot képezik, ennél fogva az üzletvezetőség fenntartja magának azon jogot, hogy a kirótt mennyiségnél egyegyeddel többet vagy kevesebbet is szállíttathasson. A szállítások a 129381 | 91 szám alatti általános és a fentebbi anyagokra vonatkozó különleges szállítási feltételek alapján eszközölendők.

Ezen feltételek a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Andrássy-ut 73. sz. II. em.) vagy pedig az üzletvezetőség általános osztályánál (anyag és leltárbeszerzés Budapest, VI. Teréz-körut 62. sz. I. em. 9. ajtó szám) a hivatalos órákban naponként megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a budapesti nyomtatványtárnál posta útján is megszerezhetők, meg egyezvén hogy a különleges szállítási feltételekért 15 kr. az általános feltételekért pedig 25 fizetendő.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik, hogy az illető szállítási feltételeket ismeri és egész terjedelmükben elfogadja.

Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot hogy addig is, míg az ajánlatok felett döntőleg határozná, egyes ajánlkozóknaál az ajánlati árban megrendeléseket tehessen.

Az illető ajánlkozók ezen megrendeléseket teljesíteni köteleztetnek, a nélkül azonban, hogy ebből folyólag valamely anyag szállításának átengedését követelhetnének.

Mindegyik ajánló tartozik az általános feltételek 3. §-a értelmében ajánlatával az e felett hozandó határozatig kötelezettségben maradni, olyképen hogy ajánlattevő — ha az ellenkezőt ajánlatában világosan ki nem köti — ajánlata fölötti határozathozatalig, azon ajánlattevő pedig, kinek ajánlata elfogadtatott, elfogadott ajánlata alapján a szerződés megkötéséig felelős marad.

Az ajánlatban minden kötséget kizáró módon megnevezendő azon gyár vagy termelési hely, hol az ajánlott anyag készítetteti vagy termeltetni fog és fenntartja magának az üzletvezetőség azt a jogot, hogy kiküldött közegei által erről bármikor meggyőződést szereshessen.

Minjazon czégek melyek a magy. kir. államvasutakkal szállítási viszonyban mindeddig nem állottak, tartoznak szállítókéességüket és megbízhatóságukat igazoló kereskedelmi kamarai bizonyítványt az ajánlathoz csatolni.

Minden ajánlott cikkre nézve világosan megemlítendő hogy hazai vagy külföldi gyártmány avagy termelék-e, illetőleg valjon hazai vagy külföldi származásu nyers anyagból készült-e?

Az anyagok származását ajánlattevő azon hazai kereskedelmi és iparkamara által kiállítandó bizonyítvánnyal tartozik igazolni, melynek kerületében a termelési vagy gyártási hely fekszik.

Mindegyik szállító köteles a munkaképtelenné vált, vagy elhalt és nyugdíjigényre nem jogosított magy. kir. államvasuti alkalmazottak illetőleg azok családtagjai segélyezésére létesített alaphoz szállításai után érdembe hozandó összegek 10/100 (egy tized) százalékával hozzájárulni, mely járuléka a számlák kifizetése alkalmával levonásba fog hozatni.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ezen külczimmal:

„Ajánlat 37062 | 92 számhoz” 1892. évi október hó 25. napján déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapest-dunabalti üzletvezetőség I. általános osztályának vezetőjénél nyújtandók be, vagy hozzá posta útján küldendők be.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5% készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1892. október hó 24-én déli 12 óráig a budapest-dunabalti üzletvezetőség gyűjtő pénztáránaál (VI. Teréz-körut 62. sz. a.) leteendő.

Az értékpapírok a budapesti illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizenegy napnál nem régebbi utolsó árfolyam szerint, de sohasem a névértéken felül számítottak.

Az ajánlatban a megtörtént letét megemlített, az arról nyert letéti elismervény azonban az ajánlathoz nem csatolandó.

Az ajánlati árak a táblázatban kitüntetett egységek szerint tisztán és olvashatban számban és betűkben kiírva és esetleg vámmmentve a magy. kir. államvasutak budapest-dunabalti üzletvezetőség vonalainak valamely az ajánlatban határozottan megnevezendő állomására teendő, kikötöttetik azonban hogy az átvétel kizárólag a budapest-nyugoti szertárban történjék és az anyagok szállító által a megrendelés alkalmával említett szertár czime alatt adassanak fel.

Ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok melyek nem a kitűzött határidőben érkeznek, vagy táviratilag tételnek, ugyszintén oly ajánlatok, melyek lényeges részükben javításokat vagy vakarásokat mutatnak fel, végre melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vételre egyáltalán nem számíthatnak.

Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot hogy az ajánlók közt tekintet nélkül az arra szabadon választhasson, továbbá hogy az azok által ajánlott mennyiségből tetszés szerinti részmennyiség szállítását is átengedhesse olyformán, hogy azok az ily részbeni szállítást is elfogadni köteleztetnek, hacsak ajánlatukban világosan ennek ellenkezőjét ki nem kötötték, és végre hogy e cél elérésre bármily más intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1892. szeptember hóban.

A magy. kir. államvasutak budapest-dunabalti üzletvezetősége.

Egy irodatiszt,

lehetőleg azonnali felvételre,
kerestetik az
Aradi Széchenyi gőzmalom
részvény-társaságnál.

2035 | 892. psz.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város területén levő bor, sör és szesz italmérési, továbbá a hus és csukor fogyasztási adóköteles feleket ezennel értesítem, hogy a megnevezett adóknak megváltása iránt a pénzügyigazgatóság kiküldött által a tárgyalás a folyó hó 18-án d. e. 9 órakor a város-ház emeleti kistermében fog megtartani.

Az esetre, ha az adóköteles felek összességé az adóknak szerint csoportosulva a megváltásra hajlandó volna, az erre vonatkozó ajánlat megtételére, esetleg a szerződés megkötésére akár mindnyájan személyesen megjelenjenek) akár egy vagy több, a közjegyző által hitelesített meghatalmazással, vagy pedig a pénzügyi közeg által ismert két tanuval előttemezett megbízólevéllel ellátott egyént küldjenek ki.

Az adóköteles felek névjegyzékei hivatalomban a hivatalos órák alatt megtekinthetők s lemásolhatók.

Arad, 1892. október 8.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos, polgármester.

A silingyiai

kegyes-alapítványhoz

tartozó mintegy ezer cat. hold erdő területen a 760 2-8.

téli makkoltatás

bérbe adandó. — Tudakozódhatni az alapítványi intézőségénél Silingyán.

Árverési hirdetés.

A petrisi uradalomhoz tartozó több ezer holdnyi

tölgy makkoltatás

f. év október hó 15-én Petrisen **dél-előtt 11 órakor** árverés után egészben nagy erdőrészenként bérbe fog adatni.

Nemesített

gyümölcsfa-eladás.

A paulis-baraczkai állami amerikai szőlőtelepen létesíteni szándékolt faiskola feloszlatván, az 1, 2 és 3 éves **nemesítések olcsó áron eladatnak.**

Miről a venni szándékozók azzal értesítenek, miszerint ez iránti igényeiket a ménesi m. k. vinczellériskola igazgatóságánál **f. év november hó végéig** jelentsék be, mert a később tett jelentkezés nem lesz figyelembe vehető.

Ugyanott tekinthető meg a fajjegyzék és nyerhetni az ár iránt felvilágosítást.
Ménes, 1892. október hó 1-én.

A m. k. vinczellér iskola igazgatósága.

12039—1892.

Hirdetmény.

A város területén ismét egy kutya koborolt és két embert és kutyát megmárt, kiirtván, bonczolás alkalmával rajta a vesztettség állapítatott meg, ennek folytán a kutyáknak szájkosárral ellátása vagy kötve tartása iránt f. é. 11017. sz. végzéssel folyó évi október hó 15-ig terjedőre elrendelt intézkedés joghatálya szeptember 29-től november 8-ig terjedő 40 napra meghosszabbítatik.

Erről a lakosság azzal értesítetik, hogy a fent meghatározott idő alatt szájkosár nélkül az utcán talált kutyák elfogatni és a gyepre megsemmisíteni, a tulajdonosok pedig pénzbüntetéssel büntetendők.

Aradon, 1892. szeptember 29-én.

főkapitány ur távollétében,

Nyáry Béla
alkapitány.

22641 | I. szám.

M. kir. államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

Égő, kenő és tisztogatási anyagok valamint rézgálic szállítása iránt.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége, vonalai részére 1893. évben szükséges és alábbi kimutatásban részletesen felsorolt anyagok szállítása iránt, nyilvános pályázatot hirdet.

Lajstrom		megnevetése	Egység	Egy egységben szállítandó mennyiség
oszt.	tétel			
száma				
IV.	4	Csepü	100 kg	200
	8	Faggyu	"	15
	21	Szurok fákllya	drb.	3000
	23	Jute fonal	100 kg	150
	38	Kőolaj	"	850
	54	Kétszer finomított Vulkan kenőolaj mozdonyok részére	"	250
	56	Mozdonytisztító olaj	"	30
	57	I. minőségű hengerkenő olaj mozdonyok részére	"	320
	58	Lepárolt ásvány kenőolaj kocsik számára	"	320
	60	Lepárolatlan ásvány (Vulkan) olaj	"	290
XIII	44	Tisztított kender	"	25
	164	Rézgálicz	"	60

Előnyös ajánlatok beérkezése esetén, a kőolaj szállításán kívül, mely csakis 1893. évre biztosítatik, a szállítás az 1894. és 1895. évre is kifog terjesztetni, miért is az ajánlattevők az általunk kiadott ajánlati mintán ezen évekre nézve is az egységi árt kitehetik.

A szállítás a magy. kir. államvasutaknál jelenleg érvényben levő 128381 | 991 szám alatt kiadott általános, valamint 33752/874, 39986/92, 40322/92, 94683/92 és 96212/92 szám alatt kiadott különleges szállítási feltételek, ugy a jelen kiírás alkalmával 22641. sz. alatt szerkesztett pályázati feltételek szerint eszközözendő.

A fent említett szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak összes üzletvezetőségeinél megtekinthetők, vagy pedig az igazgatósági 25 illetéleg 15—15 krajczáron megszereshetők.

Mindegyik ajánlattevőtől feltételeztetik, hogy ezen szállítási feltételeket teljes terjedelmükben jól ismeri és elfogadja.

Minden ajánlattevő tartozik a fent említett mintákat ajánlatával egyidejűleg az üzletvezetőségekhez bérmentve beküldeni.

Tudomásul adjatik, hogy csak a különleges szállítási feltételeknek tökéletesen megfelelő és csak belföldi gyárakban előállított olajok és anyagok fognak biztosítani és átvétetni.

Az ajánlati mintán a gyártási hely kitüntető.

Az egységi ár tiszta súlyra és pedig az ajánlati mintán látható egység szerint minden anyagnál külön-külön számokkal és betűkkel kiteendő.

Ajánlati minták és a 22641 sz. pályázati feltételek az alólírt üzletvezetőségnél és az összes magyarországi ipar-és kereskedelmi kamaráknál kaphatók.

Az 50 kros magyar bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlatok következő külszimmal:

"Ajánlat kenő égő tisztogató anyagokra, 22641/92 számhoz"

1892. évi október hó 25-diki déli 12 óráig az üzletvezetőség általános osztály főnökéhez benyújtandók, vagy posta útján oda beküldendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiség értékének megf. lő 5% készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1892. évi október hó 24-dike déli 12 órájáig a kolozsvári üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő.

Miután az egyes mintákkal minőségi próbák eszközözendők, mindegyik ajánlattevő ajánlatával az e felett hozandó határozatig, kötelezettségben marad.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az e felett hozandó határozatig, kötelezettségben marad.

A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közt, tekintet nélkül az ajánlat feltételeire, szabadon választhasson, továbbá, hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti mennyiség szállítását is átengedhesse olyformán, hogy ajánlók az ily részbeni szállítást is elfogadni kötelez, hacsak ajánlatukban világosan ennek elenkezőjét ki nem kötötték, és végre, hogy a cél elérésére másféle intézkedéseket is tehesen.

Kolozsvár, 1892. szeptember hó 21-én.

Az üzletvezetőség.

12185 | 892:

751 3—3

Végzés.

Miután Arad város területén a szarvasmarhák közt f. évi szept. 11-én felmerült száj és körmőfájás a t. polgármesteri hivatal 1845 | 92. sz. végzése folytán a kapitányi hivatal 11208—92. sz. végzésével járványosnak mondatván ki és határozat rendeltetett el, azon járvány befolyásáról az állatorvosok végjelentése szerint a beteg állatok mind felgyógyultak, a felgyógyulástól számított 8 nap alatt ily betegülési eset elő nem fordult, a fertőtlenítés az állatorvosok felügyelete alatt megtörtént, az 1888. évi VII. t.-cz. fogantatásaira 40000—888. sz. a kibossájtott magas miniseri rendelet 225. §-ában előirt felülvizsgálat kedvező eredménnyel megtartatott, ennek folytán a t. polgármesteri hivatal mint II-odfoku állategészségügyi hatóság 1889. sz. végzése alapján a hivatkozott 11208. sz. végzéssel elrendelt határozat feloldatik és ugy az állat mint takarmányra nézve a szabad forgalom helyreállitattik.

Arad, 1892. október 3-án.

A főkapitány ur távollétében:

Nyáry Béla,
alkapitány.

11765 | 892.

742 3—3

Hirdetmény.

A nagymélt. kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak f. évi szeptember hó 7-én 58692. sz. a. kelt körrendeletével a sertésrágya vasuton való szállításának szabályozása tárgyában 1889. évi június hó 7-én 23122. sz. a. kiadott rendelet 4. és 5. pontjában foglalt és még ugyanazon évben módosított határozmányát egész terjedelmében fennállónak s annak a további intézkedésig való újbóli alkalmazását rendelvén el, minélfogva közhírré teszem, hogy a sertésrágya tulajdonosok, illetve sertésszállás birtokosok kötelesek a vasuton elszállított sertés trágyájukat a melegebb időszakban az esetre, ha az a vasut mellől 8 nap alatt a rendeltetési helyre el nem távolították, avagy ha a trágya gyűjtő helyen rakatnék le, ahol bizonytalan időre fekvé maradna, nemcsak 5 cm. vastag földréteggel betakarni, hanem előbb a sertés trágyát 0.50, 1.0 mtr. mélyre ásott s mint egy 20 mtr. széles gödörbe elhelyezni, szalmával befedni és ennek megtörtentével azt 5 cm. földréteggel betakarni.

Miről az érdekelteket azon hozzáadással figyelmeztetem, hogy a jelen rendelet pontos végrehajtását saját közegaimnál fogom ellenőriztetni s a netáni mulasztokat az 1876. XIV. t.-cz. 7. §-ában előirt pénzbírsággal sújtandom.

Kelt Aradon, 1892. szeptember 23. a város kapitányi hivatala, mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot
főkapitány.

